

Москва

Стан странајасса пролетаријас, Стувтчи

Маз Кыннхас толаш

ПЕЧЕРАСА Вөрлежыг

Лезды—ВКП(б) Мылднса Райком да РК
№57—58 | 1937 во, Јул | доныс
(416—417) | 23-өд лун | 10 ур

„СССР-са Верховнөй Советө бөржыгөмјас јылыг положеніе“ вынодөм јылыг VII-өд созыва СССР-са Центральнөй Исполнительнөй Комитет IV-өд сессиялөт швом

СССР-са Центральнөй Исполнительнөй Комитет шуө: Вынодөны „Советскөй Социалистическөй Республикајас Сојузса Верховнөй Советө бөржыгөмјас јылыг положеніе“.

СССР Центральнөй Исполнительнөй Комитетса председател—М. КАЛЫНИН.
СССР Центральнөй Исполнительнөй Комитетса секретар—А. ГОРКИН.
Москва, Кремль, 1937-өд во, јул 9-өд лун.

СССР-са ВЕРХОВНӨЙ-СӨВЕТӨ БӨРЖЫГӨМЈАС ЈЫЛЫГ ПОЛОЖЕНІЕ

I-өй глава

Бөржысан система

1-өй статья. СССР-са Конституција 134-өд статья подув вылын СССР-са Верховнөй Советө депутатјасөс бөрјөмјас нүөдөбны бөржысыясөн всеобщщө, равнөй да вескыд бөржысан право подув вылын тусөн гөлөсүтөмөн.

2-өд статья. СССР-са Конституција 135-өд статья подув вылын депутатјасөс бөрјөмјас всеобщщөјөс: СССР-са став гражданадөн, кодјаслы тыріс 18 арөс, најө расөвөј да национальнөй принадлежность выдө, вероисповеданіе, образовательнөй ценз, оседлость, социальнөй происхождение, имущественнөй положение да возрә деятельность выдө вјөдөтөг ем право участвуетны депутатјасөс бөрјөмјасын да лоны бөрјөмјасөн СССР-са Верховнөй Советө, јөјјас кызы да јөз кызы, кодјасөс судитөма бөржысан правожысө лишитөмөн.

3-өд статья. СССР-са Конституција 136-өд статья подув вылын депутатјасөс бөрјөмјас равнөјөс: быд гражданиндөн ем өтгөлдөс; став гражданаыс бөржыгөмны участвуетны өткод основаніејас вылын.

4-өд статья. СССР-са Конституција 137-өд статья подув вылын нывбабајас пөдзүтчөны бөржысан да бөрјөмја н лоан правоин мужчинајаскөд өткода.

5-өд статья. СССР-са Конституција 138-өд статья подув вылын граждана, кодјас состоитөны Краснөй Армия радјасын, пөдзүтчөны бөржысан да бөрјөмјөн лоан правоин став гражданакөд өткода.

6-өд статья. СССР-са Конституција 141-өд статья подув вылын бөржыгөмјас бөрјө кандидатјас выставлајтчөны бөржысан округјасын.

II-өд глава

Бөржысыясөслөн списокјас

7-өд статья. Карјасын бөржысыясөслөн списокјас лөсөдөбны ужалыс јөз депутатјас карса Советөн, а районјас выдө јуклөм карјасын—районнөй Советөн; сиктса местајасын—ужалыс јөз депутатјаслөн сиктса (станціаса, деревнаса, хуторса, кишлакса, аулас) Советөн.

8-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјасөсө сүјөбны став граждана, кодјаслөн ем бөржысан право да кодјас олөны (пыр либө временнө) списокјас лөсөдөг кежлө тајө Совет территория вылын, кодјаслы бөржысан лун кежлө тыріс 18 арөс.

9-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјасөс оз сүјысыны јөз, кодјасөс лишитөма бөржысан правожысө судебнөй приговорјас серти бөржысан правожысө лишитөм куза приговорын урчитөм став срок чөжыс, а сја-жө јөз, кодјасөс признајтөма закондөн лөсөдөм пөрадокөн јөјјасөн.

10-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјас

лөсөдөбны быд бөржысан участокын алфавитнөй пөрадокөн ов, ним, вич, арлыд да бөржысысыс олан места индөмөн да кырымавсөны ужалыс јөз депутатјас Советса председателдөн да секретардөн.

11-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјасөсө некөд оз вермы лоны сүјөма өткыс ужжык бөржысан списокө.

12-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјас, кодјас (бөржысыясөсыс) состоитөны воинскөй частјасын да војсковөй сојединениејасын, лөсөдөбны командованіебөн командирдөн да војеннөй комиссардөн кырымалөмөн. Став мукөд војеннөй служашщөјјас сүјөбны бөржысыясөслөн списокјасөс олан места серти ужалыс јөз депутатјаслөн соответствующөй Советјасөсөн.

13-өд статья. Бөржыгөмјасөс 30 лун вожжык ужалыс јөз депутатјаслөн Совет став јөзөс төдмөдөм мөгыс өшөдалө бөржысыясөслөн списокјас либө обеспечиватө бөржысыясөслөн позанлун төдмасны тајө списокјасна Совет помещениеин.

14-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјаслөн подлинныкыс вјөсе ужалыс јөз депутатјас соответствующөй Советын да воинскөй частын либө војсковөй сојединениеин.

15-өд статья. Бөржысыясөслөн списокјасөсө јөздөдөн да бөржысан лун кыстын бөржысысөдөн асыс олан местасө вежигөн ужалыс јөз депутатјаслөн Совет, код улын сјө овлис, сетө сылы Центральнөй избирательнөй комиссиябөн лөсөдөм форма серти „гөлдөсүтан право выдө удостоверение“ да пасјө бөржысыясөслөн списокө—„мунис“; оланін выдө местаын—пыр либө временнө оланін местаын—бөржысыясөслөн пыртө бөржысыясөслөн списокө личнөй удостоверение петкөдлөм бөрти, а сја-жө „гөлдөсүтан право выдө удостоверение“ петкөдлөм бөрти.

16-өд статья. Бөржысыясөслөн списоккын неправільност јылыс (списокјасө сүјтөм, списокјасыс исклучитөм, ов, ним, вич дугөм, списокјасө бөржысан правожысө лишитөм јөздөс неправільноја сүјөм) шыөдчөмјас сетөбны ужалыс јөз депутатјаслөн Советө, кодгө јөздөдөс списокјасөсө.

17-өд статья. Ужалыс јөз депутатјас Советдөн исполнительнөй комитет бөржысыясөслөн списокјасын неправільност јылыс быд шыөдчөм обязан видлавны кујим лунја срокөн.

18-өд статья. Бөржысыясөслөн списоккын неправільност јылыс шыөдчөм видлавном бөрын, ужалыс јөз депутатјас Советдөн исполнительнөй комитет обязан либө пыртыны бөржысыясөслөн списокө колана вескөдөмјас, либө сетны шыөдчысы пиөменнөй справка сылы шыөдчөмсө мөгмөдтөм помкајас јылыс; ужалыс јөз депутатјас Советдөн решениекөд сөгласитчытөм бөрти шыөдчысө вермө сетны норасөм народнөй судө.

19-өд статья. Народнөй суд кујим лунса срөкөн обязан видлавны списоккын неправільност выдө норасөм восса судебнөй заседаніе вылын шыөдчысөс да Советса представителөс корөмөн да асыс решениесө пырыс-пыр јуөртны кызы шыөдчысы, сја і Советлө. Народнөй судлөн решениеыс окончательнөй.

III-өд глава Сојузса Советө да Национальностјас Советө бөржыгөмјас куза бөржысан Округјас

20-өд статья. СССР-са Конституција 34-өд статья подув вылын Сојузса Совет бөржысө СССР-са гражданадөн бөржысан округјасын.

21-өд статья. Сојузса Советө бөржыгөмјас куза бөржысан округ лөсөдөсө тащөм принцип серти: 30 сурз население—өкруг выдө. Сојузса Советө бөржыгөмјас куза быд бөржысан округ мөдөдө өтгө депутатөс.

22-өд статья. СССР-са Конституција 35-өд статья подув вылын Национальностјаслөн Совет бөржысө СССР-са гражданадөн бөржысан округјасын. Национальностјас Советө бөржыгөмјас куза бөржысан округ лөсөдөсө тащөм принцип серти: быд сојузлөй республикалн 25 бөржысан округ, быд автономнөй республикалн 11 округ, быд автономнөй областын 5 округ да быд наделомнөй округан өтгө бөржысан округ. Национальностјаслөн Советө бөржыгөмјас куза быд бөржысан округ мөдөдө өтгө депутатөс.

23-өд статья. Сојузса Советө да Национальностјас Советө бөржыгөмјас куза бөржысан округјас лөсөдөм нүөдө СССР-са Верховнөй Советса Президиумдөн.

24-өд статья. Сојузса Советө да Национальностјас Советө бөржыгөмјас куза бөржысан округјаслөн список јөздөдө СССР-са Верховнөй Советса Президиумдөн өтщөщ бөржыгөмјаслыс лун урчитөмкөд.

IV-өд глава Бөржысан участокјас

25-өд статья. Бөржысан бјуллетенјас примитөм мөгыс да гөлөсјас лыддөм мөгыс бөржысан округјасө пырыс карјаслөн да районјаслөн территорияыс јуксө бөржысан участокјас выдө, кодјас общщөјөс Сојузса Советө да Национальностјас Советө бөржыгөмјаслыс.

26-өд статья. Бөржысан участокјас лөсөдөм нүөдөсө карјасын ужалыс јөз депутатјаслөн карса Советдөн, районјас выдө јуклөм карјасын—ужалыс јөз депутатјаслөн районнөй Советјасөс; сиктса местајасын—ужалыс јөз депутатјаслөн районнөй Советјасөсөн.

27-өд статья. Бөржысан участокјас

(Вождө вјөдөд 2-өд листбокыс)

СССР-са Верховной Совето боржымжас жылы положеније

ной сојузжаслы, кооперативжаслы, томјоз организацијажаслы, культурной обществожаслы да мукөд организацијажаслы, коджасос региструјтма, законөн лөбөдөм пөрадокөн.

57-дд статья. Кандидатжасос выставлајтан право пөртөнү оломө общественной организацијажаслы да ужалыо јоз обществожаслы кыз центральной органжас, сизі і налөн республиканской, крајевөј, областной да районной органжас, сизжө і предпрјатјейасын рабочојжаслы да служашшојжаслы, военной частжасын—красноармеецжаслы общој собраніейас, а сизжө і колхозжасын крестьянлөн, совхозжасын—совхозжасла рабочојжаслы да служашшојжаслы общој собраніейас.

58-дд статья. Депутатжасос кандидатжас оз вермыны лоны Сојузса Совето да Националностжас Совето боржымжас куца окружной избирательной комиссијажасла шленжаслы, а сизжө сизө округса участковой избирательной комиссијажасла шленжаслы, коні н а ј о с выставитөма депутатө кандидатжаслы.

59-дд статья. Боржымжасоң 30 луныо не өөрөнжык, став общественной организацијажас лөбө ужалыо јозлөн о б ш щ е с т в о ј а с, коджас выдвигаетөны СССР Верховной Советса депутатө кандидатжасос, објазанөс региструјтны депутатжасос кандидатжасос соответственно мбө Сојузса Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссијажы, мбө Националностжас Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссијажы.

60-дд статья. Сојузса Совето боржымжас куца да националностжас Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссијажас објазанөс региструјтны СССР Верховной Советса депутатжасос став кандидатжасос, коджасос выставитөма общественной организацијажаслы да ужалыо јоз обществожаслы СССР-са Конституцијажы да „СССР-са Верховной Совето боржымжас жылы положенијелы“ требованијейасо соблудаетөмөн.

61-дд статья. Общественной организација мбө ужалыо јозлөн общество, коджас выдвигаетөны кандидатөс СССР Верховной Советса депутатө, објазанөс представитны Окружной избирательной комиссијажы тащөм документжас:

а) собраніейелы мбө заседанијелы, коді выдвинитис депутатө кандидатөс, Президиумса шленжасон кырымалөм протокол, кандидатжаслы арлысө, оланисө, кандидатөс выдвинитис организацијажы нимсө индөмөн, депутатө кандидатөс выдвинитис собраніейелы мбө заседанијелы местасө, кадсө да участникжаслы лысө индөмөн, протоколын сизжө колө лоны индөма депутатө кандидатжаслы ов, ним, вич, сылыс арлыс, оланин, партијност, занатјейе;

б) депутатө кандидатжаслы шыддөм тајө избирательной округ куца сизөс выставитис организацијажы баллотирүтчыны сын согласитчөм жылы.

62-дд статья. СССР Верховной Советса депутатө кандидат вермас гөлөсујтены сомын өтө округын.

63-дд статья. Сојузса Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссијалөн депутатө кандидатөс региструјтны откажитөм вермас лоны обжалүтөма кык лунја срокөн Центральной избирательной комиссијажы, кодлөн решенијелыс окончательной.

64-дд статья. Националностжас Сө-

ветө боржымжас куца Окружной избирательной комиссијалөн кандидатөс региструјтны откажитөм вермас лоны обжалүтөма кык лунја срокөн сојузной, автономной республикаса, автономной области избирательной комиссијажы, а боржымжаслы решенијелыс—Центральной избирательной комиссијажы, кодлөн решенијелыс окончательной.

65-дд статья. СССР Верховной Советса депутатө региструјтөм кандидатлөн ов, ним, вич, арлыс, занатјейе, партијност да кандидатөс выдвинитис общественной организацијалөн ним јоздөсө соответственно Сојузса Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссијажы да Националностжас Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссијажы боржымжасоң 25 луныс не өөрөнжык.

66-дд статья. СССР Верховной Советса депутатжасос региструјтөм став кандидатжасос быт колө сујны избирательной бжумлетенө.

67-дд статья. Сојузса Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссија да Националностжас Совето боржымжас куца Окружной избирательной комиссија објазанөс, СССР-са Верховной Совето боржымжасоң 15 луныс не өөрөнжык печатајтны да мөдөдавны став участковөј избирательной комиссијажаслы избирательной бжумлетенжас.

68-дд статья. Избирательной бжумлетенжас печатајтөны соответствујущој избирательной округса населенијейе кык вылын.

69-дд статья. Избирательной бжумлетенжас печатајтөны Центральной избирательной комиссијажы лөбөдөм форма серти да сымында, медым обеспечитны быт боржымжасос избирательной бжумлетенөн.

70-дд статья. Быт организацијалы, коді выставитис кандидатөс, кодөс региструјтөма Окружной избирательной комиссијажы, кызі і СССР-са быт гражданины, сөтө тајө кандидат вөснамыс собраніейелыс вылын, печатын да мукөд ногөн беспрепятственнөја агитрујтан право СССР-са Конституција 125-дд статья серти.

VII-дд ГЛАВА Гөлөсујтан пөрадок

71-дд статья. СССР-са Верховной Совето боржымжас нүдөсөны өтө лунөн—коді общој став СССР-лы.

72-дд статья. СССР-са Верховной Совето боржымжас лун урчитө СССР Верховной Советса Президиумөн, СССР Конституција 54-дд статья серти боржымжасан срокөң 2 тдыс дорыс не өөрөнжык. Боржымжасыс нүдөсөны ужавтөм лунө.

73-дд статья. Боржымжасоң борја 20 лун чөжыс Участковөј избирательной комиссија быдлун јоздө мбө кызкө мөд ногөн паскыда јүртө боржымжаслы боржымжасан лун жылыс да боржымжасан места жылыс.

74-дд статья. Боржымжаслы гөлөсжас сөтөм нүдөсө боржымжасан лунө 6 час асывсан 12 час војөң.

75-дд статья. Боржымжасан лунө 6 час асылын Участковөј избирательной комиссијаса председател комиссијаса мукөд шленжаскөд өтщөщ прөвөрајтө избирательной јашшиқжас да лөбөдөм форма серти составитөм боржымжаслы өписокжыс емлун, код боржымжасан пөдлалө да печатајтө комиссија печатөн јашшиқжас да корө боржымжасос заводитны сөставны гөлөсжас.

76-дд статья. Быт боржымжаслы гөлөсујтө ачыс, сы мөгыс гөлөсујтөм выдө лөсөдөм помещенијейө локтөмөн, і боржымжаслы гөлөсжасо сөтөмыс нүдөсө избирательной јашшиқө избирательной бжумлетенжас лөзөмөн, коджасос печатајтөма канвертө.

77-дд статья. Боржымжас нүдөсөм выдө индөм помещенијейын торјөдөсө бжумлетенжас заплөнитөм выдө торја комната, коні гөлөсујтөгөм запрешцајтөсө овны коді көт сизө ея вөв, сы лыдын і Участковөј избирательной комиссијаса шленжаслы, гөлөсујтисжаслы кыңа; бжумлетенжас заплөнајтөм мөгыс отпырјө кымынкө боржымжасос комнатаө лөзигөн сизөс колө оборудүтны перегородкажаслы мбө ширмажасон боржымжасос отпырјө лөзан лыд серти.

78-дд статья. Избирательной помещенијейө воыс боржымжаслы петкөдлө Участковөј избирательной комиссијаса секретарлы мбө паспорт, мбө колхозной книжка, мбө профсојузной билет, мбө личностжыс мукөд удостоверенијейе да боржымжаслы өписок серти прөвөритөм да боржымжаслы өписокө пасјөм боржымжасан пөлучајтө избирательной бжумлетенжас да лөбөдөм образөца канверт.

79-дд статья. Јөз выдө, коджас боржымжасан помещенијейө воисны „гөлөсујтан право выдө удостоверенијейөң“, тајө „СССР-са Верховной Совето боржымжас жылы положенијейыслөн“ 15-дд статья серти, Участковөј избирательной комиссија нүдөсө торја өписок, коді пуктысөсө боржымжаслы өписок динө.

80-дд статья. Избирательной бжумлетенжас заплөнитөм выдө торјөдөм комнатаын боржымжаслы быт избирательной бжумлетенө колө сизө кандидатжыс ов, код вөсна сизө гөлөсујтө, мукөджасо черкајтөмөн; бжумлетенжасо канвертө клеитөмөн боржымжаслы мунө комнатаө, коні помещајтчө Участковөј избирательной комиссија, да избирательной бжумлетенжас канверт лөзө избирательной јашшиқө.

81-дд статья. Боржымжаслы, коджаслы неграмотност мбө кущөмкө физическөј тырмытөмтор вөсна абу почанлун асылыс заплөнитны избирательной бжумлетенжас, ем право корны комнатаө, коні заплөнајтөсны избирательной бжумлетенжас, лубөј мөд боржымжасос избирательной бжумлетенжас заплөнитөм мөгыс.

82-дд статья. Избирательной помещенијейын гөлөсжас сөтан кадө боржымжасан агитација нүдөны оз лөзсы.

83-дд статья. Избирательной помещенијейын пөрадок вөсна кыкүтөм нүдө комиссијаса председател, да сылөн распорядженијейасыс став прөсутствүтисжаслы објазательнөјөсө.

84-дд статья. Боржымжасан лунса 12 час војын Участковөј избирательной комиссијаса председател јөзөдө гөлөсжас сөтөм помаөмөн, да комиссија заводитө вөсөтавыны избирательной јашшиқжас.

VIII-дд ГЛАВА Боржымжаслыс резултатжас опредөлитөм

85-дд статья. Помещенијейын, коні Участковөј избирательной комиссија нүдөсө гөлөсжаслы дөдөм, гөлөсжаслы дөдөгөн имөтөны право прөсутствүтны общественной организацијажы да ужалыо јоз обществожаслы спөциалнө сы выдө уполномөчитөм представителжас, а сизжө печатса представителжас.

(Помөсө вичөд 4-д мөтөкжыс)

